

50 let Mednarodne fizikalne olimpijade

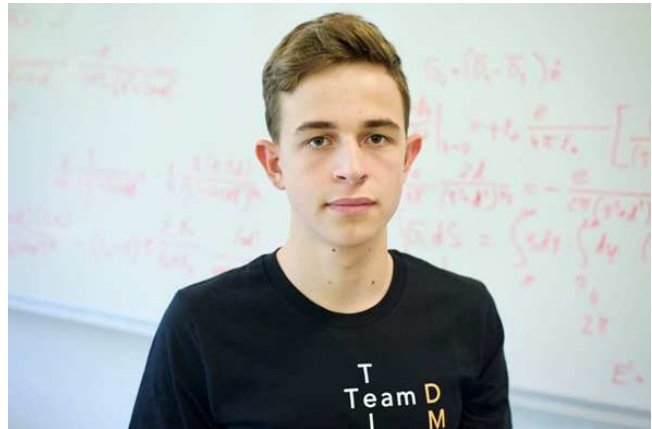

BARBARA ROVŠEK

→ V začetku julija 2019 je družba petih dijakov in dveh vodij ekipe odletela v Tel Aviv na 50. Mednarodno fizikalno olimpijado (MFO, v angleščini IPhO - International Physics Olympiad). Iz Izraela smo se vrnili z novo zlato medaljo, šele tretjo za samostojno Slovenijo. Osvojil jo je Tevž Lotrič, dijak 3. letnika Gimnazije Kranj, ki je dosegel tudi najboljši absolutni uspeh slovenskega dijaka kadarkoli, 17. mesto v konkurenci 360 dijakov iz 78-ih držav. Od evropskih tekmovalcev so bili pred njim višje uvrščeni le trije Rusi. K lepo zaokroženemu ekipnemu uspehu so prispevali še dijaka 4. letnika Klemen Bogataj (Gimnazija Škofja Loka) in Sašo Domadenik (II. gimnazija Maribor) z osvojenima bronastima medaljama ter Vladimir Smrkolj (Gimnazija Bežigrad, 3. letnik) s prejeto pohvalo. Alešu Globočniku (Gimnazija Kranj, 4. letnik) pa je do pohvale zmanjkala ena točka.

Tekmovalne naloge so bile pričakovano zelo zahtevne. Porazdelitev po skupnih točkah prikazuje slika 2. Vseh možnih je bilo 50, in sicer 30 za tri teoretične naloge in 20 za dve eksperimentalni nalogi. Svetlo modra črta označuje mejo točk za pohvale, oranžna za bronasto medaljo, siva za srebrno medaljo in rumena za zlato.

SLIKA 1.

Tevž Lotrič na pripravah za olimpijado (foto: Jan Šuntajs)

Morda je na mestu opomba za osnovnošolce, ki jih skrbi, če na tekmovanju dosežejo manj kot 80 % vseh možnih točk: za vrhunski dosežek na MFO - zlato medaljo - je bilo letos treba zbrati 27,2 točke od 50 možnih, kar je 54,4 %. Prednost težkih nalog je, da gredo nagrade in medalje zanesljivo v prave roke, ker se najuspešnejši tekmovalci po točkah dobro ločijo.

Na sliki 3 so naši zmagovalci (z desne: Aleš, Vladimir, Tevž, Klemen in Sašo), ovenčani z medaljami, 14. julija 2019 pod vročim izraelskim opoldanskim soncem na trgu Leonarda Bernsteina pred največjo koncertno dvorano v Tel Avivu, Avditoriumom Char-

SLIKA 2.

Porazdelitev po skupnih točkah z mejami za medalje in pohvale na 50. MFO

lesa Bronfmana, domom Izraelskega simfoničnega orkestra. Na istem trgu so večer prej nastopili prav ti filharmoniki pod dirigentsko palico svojega maestra Zubina Mehte, na odprtem koncertu, s katerim so počastili 50-letnico glasbenega udejstvovanja omenjenega slavnega dirigenta. Prav lepo naključje, in še lepše bi bilo, če bi bili mi tudi takrat na trgu. Zaključna slovesnost je potekala prav v tej imenitni dvorani!

Naloge z zadnje olimpijade so objavljene na sple-

SLIKA 3.

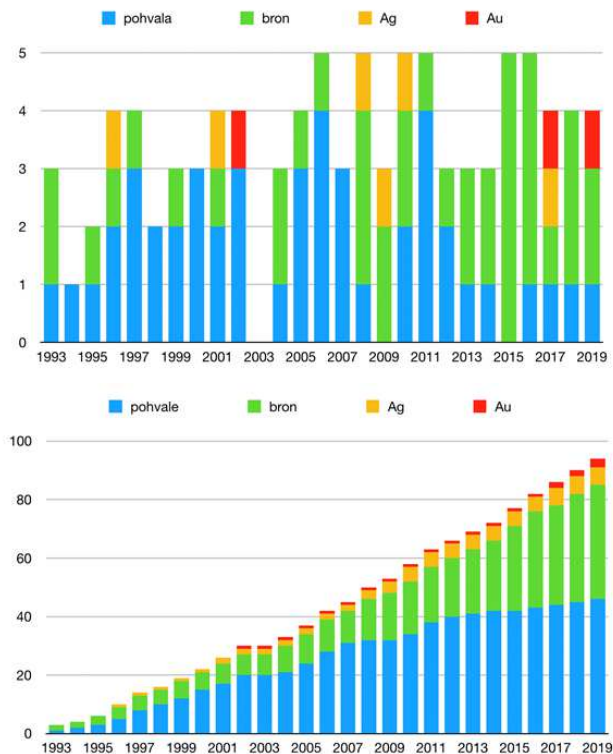
Slovenska ekipa na 50. MFO z odličji

tnih straneh DMFA Slovenije (www.dmfa.si/ODrustvu/NovicaPrikaz.aspx?itemid=285).

Ob tej imenitni priložnosti se ozrimo v preteklost. Prvo MFO so organizirali v Varšavi leta 1967, udeležilo se je pet vzhodnoevropskih držav. Že prva olimpijada je poleg teoretičnega dela tekmovanja vključevala tudi eksperimentalni del, kar je, razumljivo, velik organizacijski zalogaj. Jugoslavija je prvič z ekipo treh dijakov na MFO sodelovala že naslednje leto na Madžarskem, in od takrat naprej vedno, dokler je Jugoslavija bila in ko je bila olimpijada. In bila je skoraj vsako leto, razen v letih 1973, 1978 in 1979. Slovenija je na MFO sodelovala najprej priložnostno, če so se slovenski dijaki na zveznih tekmovanjih uspeli uvrstiti v jugoslovansko pet člansko ekipo. Med člani zveznih ekip je bilo med leti 1968 in 1981 tudi 11 Slovencev, dva od njih po trikrat (Dean Mozetič in Andrej Vilfan), kar skupaj znese 15 zastopanj Slovenije. Kar trije slovenski dijaki so zastopali Jugoslavijo leta 1987 na 18. MFO v Jeni (tedaj še v Nemški demokratični republiki), med njimi tudi Jurij Bajc, kasneje (in še vedno) dolgoletni vodja olimpijske ekipe. V časih rajneke SFRJ je 11 slovenskih dijakov osvojilo dve srebrni in štiri bronaste medalje ter dve pohvali (kriteriji za osvajanje medalj in pohval pa so bili, glede na današnje, še precej strožji).

Leta 1993 je Slovenija drugič sodelovala na olimpijadi kot samostojna država. Prvo sodelovanje leto prej je bilo poskusno, ekipa je štela le dva člana (kasneje vedno pet). V vseh teh letih je bilo kar veliko dijakov, ki so se v olimpijsko ekipo uvrstili več kot enkrat, bodisi z dobrimi rezultati na državnem in izbirnem tekmovanju, bodisi na prejšnji olimpijadi. Dvakrat je na olimpijadi tekmovalo 19 dijakov, trikrat pa pet dijakov (Matjaž Payrits, Aleksej Jurca, Luka Govedič, Klemen Bogataj in Marko Čmrlec). V vseh letih slovenskega sodelovanja na MFO sta se v ekipo prebili vsega skupaj dve dekleti: Metka Demšar leta 1994 in Mojca Miklavc leta 2001.

Tako so se nabirale pohvale in medalje, ki so jih na MFO osvojili slovenski dijaki od leta 1993 naprej. Slika 4 zgoraj prikazuje porazdelitev odličij po letih, druga pa je kumulativni graf, ki prikazuje, kako se je večalo skupno število osvojenih medalj in pohval. Na zadnji olimpijadi smo dosegli številko 94, kar je vsota 46 pohval (modra), 39 bronastih medalj (zelena), šest srebrnih (rumena) in treh zlatih (rdeča; prva leta 2002 in druga 2017). Leta 2003 je po svetu

SLIKA 4.

Porazdelitev odličij slovenske ekipe po letih od 1993 naprej do danes, posamično in kumulativno.

razsajal SARS, zato se slovenska ekipa olimpijade, ki je potekala na Tajvanu, ni udeležila. Če so v zgodnjih letih prevladovale pohvale, v zadnjih letih prevladujejo bronasta priznanja.

Jubilejna 50. olimpijada je odlično uspela. Organizatorji so se izkazali in poskrbeli, da je vse potekalo gladko in brez zapletov. Iz Tel Aviva se vsi člani ekipe in vodji vračamo z lepimi vtisi in spomini na Tel Aviv, Jeruzalem, Haifo, Nazaret, Mrtvo morje in Akro ter na navdušene, neutrudne in neuničljive spremljevalke in spremljevalce ekip in vodij ekip, Noo, Malkiela in vse ostale. Olimpijada ni le tekmovanje, je še mnogo več. Je priložnost za spoznavanje in druženje z vrstniki s celega sveta, za navezovanje stikov, ki bodo morda trajali celo življenje. Za druženje z vrstniki, ki so si podobni po zanimanju za fiziko in naravoslovje, in različni, kot so si

različni deli sveta med seboj. Je priložnost za spoznavanje dežele, pokrajine, mest in ljudi, ki tekmovanje gosti. Včasih je olimpijada dogodek, ki pomeni prelomnico v življenju in pomaga pri odločanju o poklicu, ki ga opravljaš v življenju. Vsem udeležencem pa ostane nedvomno za vedno lep spomin.

51. MFO bo v Vilni, glavnem mestu Litve.

SLIKA 5.

Slovenska ekipa na Mrtvem morju

× × ×

www.dmfa-zaloznistvo.si

www.presek.si